

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 listopada 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, że L. T. od dnia 6 lipca 2021 r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek „F.U.A.” A. L.. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w dniu 6 lipca 2021 r. pomiędzy L. T., a płatnikiem składek zawarto umowę, której strony nadały nazwę umowy o pracę na czas nieokreślony od 6 lipca 2021 r. na mocy której L. T. powierzono obowiązki pracownika biurowego w pełnym wymiarze czasu pracy i z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 3 900,00 zł, a od dnia 26 sierpnia 2021 r. stała się ona niezdolna do pracy z powodu choroby. W ocenie organu rentowego płatnik składek nie przedstawił wiarygodnych dowodów wskazujących, że po stronie pracodawcy istniała realna potrzeba zatrudnienia pracownika na podstawie umowy o pracę. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jednocześnie zaznaczył, że płatnik składek nikogo nie zatrudnił w czasie długotrwałej nieobecności wnioskodawczyni w pracy. W ocenie organu rentowego powyższe działania świadczą o chęci pozyskania świadczenia z ubezpieczenia społecznego, a nie o zamiarze podjęcia i kontynuowania pracy. Tym samym umowa o pracę zawarta między płatnikiem, a L. T., jako zawarta dla pozorów, jest nieważna i L. T. z tego tytułu nie podlega ubezpieczeniom społecznym.

/decyzja k.127 – 136 akt ZUS/

W dniu 12 stycznia 2022 r. pełnomocnik L. T. złożył odwołanie od ww. decyzji. Skarżonej decyzji zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa procesowego, którego miało wpływ na treść zapadłej decyzji, a to art. 233§1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie oraz przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów podczas gdy właściwa analiza sprawy wskazuje, iż charakter zawartej umowy o pracę, nie nosi znamion pozorności co w konsekwencji prowadzi do wniosku, iż L. T. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu.

W konsekwencji zaś powyższego naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 83 §1 k.c. poprzez uznanie, iż umowa o pracę zawarta pomiędzy A. L. a L. T. została zawarta dla pozorów podczas gdy prawidłowa analiza materiału dowodowego wskazuje, iż L. T. świadczy pracę na rzecz pracodawcy od dnia zatrudnienia do dnia dzisiejszego, przez co niemożliwym jest uznanie, iż zawarta umowa o pracę spełnia przesłanki pozorności, o których mowa w art. 83§1 k.c.

- art. 6 ust. 1 pkt.; art. 11 ust.1, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez uznanie, iż L. T. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, chorobowym, wypadkowym, podczas gdy prawidłowo ustalony stan faktyczny wskazuje, iż L. T. świadczy pracę na rzecz A. L. od dnia 6 lipca 2021 r., tym samym podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, chorobowym oraz wypadkowym.

W związku z powyższymi zarzutami pełnomocnik L. T. wniósł o zmianę zapadłej decyzji nr (...) r. z dnia 29 listopada 2021 r. i uznanie, iż L. T. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od dnia 6 lipca 2021 r. a w konsekwencji przysługuje jej prawo do zasiłku chorobowego za okres od 28 września 2021 r. do 30 października 2021 r., od dnia 1 listopada 2021 r. do dnia 5 grudnia 2021 r. ewentualnie uchylenie decyzji i przekazanie sprawy organowi rentowemu to ponownego rozpoznania.

/odwołanie k.3 – 6/

W dniu 5 stycznia 2022 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie płatnika składek od powyższej decyzji. W treści odwołania płatnik składek podkreślił, że zatrudnienie L. T. wynikało z potrzeb płatnika, a jej podstawowym zadaniem było pozyskiwanie oraz obsługa kontrahentów płatnika. Płatnik podkreślił, że L. T. pracowała w sposób zdalny i m.in.

korzystała z należącego do płatnika maila. Płatnik zaznaczył, że L. T. faktycznie wykonywała powierzone jej prace, a tym samym brak jest podstaw do uznania, że łącząca strony umowa o pracę była pozorna.

/odwołanie k.3 – 8/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania wnioskodawczyni oraz odrzucenie odwołania płatnika składek. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/odpowiedź na odwołanie k.23 – 24 , odpowiedź na odwołanie k.80 – 81 akt o sygn. VIII U 198/22/

Postanowieniem z dnia 18 maja 2022 r. Sąd połączył sprawę o sygnaturze akt VIII U 198/22 ze sprawą o sygnaturze akt VIII U 197/22 w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz zarządził ich prowadzenie pod sygnaturą VIII U 197/22.

/postanowienie k.84 akt o sygn. VIII U 198/22/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni L. T. legitymuje się wykształceniem średnim.

/okoliczność bezsporna/

Płatnik składek, A. L. od 1 kwietnia 2012 r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) „U. A.” A. L., w ramach której zajmuje się sprzątnięciem budynków i obiektów przemysłowych. Siedziba firmy mieści się w G.. Płatnik składek nie zatrudnia pracowników w oparciu o umowę o pracę, zaś zlecone usługi (dla 2 – 3 firm) wykonuje osobiście wraz ze swoją córką K. L. (zatrudnioną w oparciu o umowę zlecenia).

/okoliczność bezsporna , wyciąg z (...) k.17 akt ZUS/

L. T. jest znajomą A. L., od wielu lat utrzymują relacje towarzyskie.

/okoliczność bezsporna/

W dniu 6 lipca 2021 r. pomiędzy płatnikiem, a L. T. została zawarta umowa nazwana umową o pracę na czas nieokreślony od 6 lipca 2021 r. W treści umowy wskazano, że L. T. będzie świadczyć pracę na stanowisku pracownika biurowego w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem w wysokości 3 900,00 zł. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano cały kraj.

/umowa o pracę, dokumentacja osobowa wnioskodawczyni/

Z treści orzeczenia lekarskiego z dnia 5 lipca 2021 r. wynika, że wnioskodawczyni była zdolna do podjęcia pracy na stanowisku pracownika biurowego.

/orzeczenie lekarskie, dokumentacja osobowa wnioskodawczyni/

W chwili zawierania umowy wnioskodawczyni była osobą bezrobotną.

/okoliczność bezsporna/

Wnioskodawczyni nie otrzymała pisemnego zakresu obowiązków.

/okoliczność bezsporna/

W dniu 14 lipca 2021 r. płatnik składek zgłosiła L. T. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od dnia 6 lipca 2021 r.

/okoliczność bezsporna/

Powierzone obowiązki L. T. miała wykonywać w sposób zdalny, w swoim mieszkaniu w Ł.. Wnioskodawczyni miała poszukiwać klientów, ofert przetargowych, prowadzić korespondencję email , załatwiać środki czystości, zajmować się księgowością. Co do zasady strony miały być w kontakcie telefonicznym.

Ww. czynności L. T. wykonywała na rzecz płatnika także przed zawarciem spornej umowy i wówczas nie pobierała za nie wynagrodzenia.

/zeznania świadka K. L. min.00:04:56 – 00:12:35 rozprawy z dnia 16 grudnia 2022 r. płyta CD k.211 ,zeznania wnioskodawczyni min.00:04:58 – 00:24:24 rozprawy z dnia 9 lutego 2023 r. , płyta CD k.236 , zeznania płatnika min.00:08:02 – 00:29:55 rozprawy z dnia 30 marca 2023 r. , płyta CD k.257/

Od dnia 26 sierpnia 2021 r. L. T. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby. Na zwolnieniu lekarskim przebywała do 5 grudnia 2021 r. Wnioskodawczyni pozostaje pod opieką kilku poradni specjalistycznych. Na październik 2021 r. L. T. miała zaplanowany zabieg chirurgiczny, który został odwołany. Płatnik składek nie zatrudniła pracownika na jej miejsce.

/dokumentacja medyczna k.85 – 148 odwrót , zeznania wnioskodawczyni min.00:04:58 – 00:24:24 rozprawy z dnia 9 lutego 2023 r. , płyta CD k.236 , zeznania płatnika min.00:08:02 – 00:29:55 rozprawy z dnia 30 marca 2023 r. , płyta CD k.257/

Sporna umowa została rozwiązana przez strony z końcem marca 2022 r.

/okoliczność bezsporna/

Oceniając materiał dowodowy Sąd odmówił wiarygodności ubezpieczonej, płatnikowi oraz świadkowi w zakresie w jakim wskazywali, że wnioskodawczyni miała świadczyć pracę w ramach stosunku pracy.

Po pierwsze, sąd nie neguje, że wnioskodawczyni mogła wykonywać określone czynności na rzecz płatnika, to jednak z zeznań nie wynika fakt świadczenia przez wnioskodawczynię pracy w rygorze stosunku pracy. Ze zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego wynika bowiem, że w relacji łączącej płatnika oraz wnioskodawczynię występowały elementy obce stosunkowi pracy, a wskazuje na to choćby brak podporządkowania pracowniczego oraz kontroli wnioskodawczyni pod kątem prawidłowości wykonywania powierzonych jej zadań, co w zasadzie nie może dziwić z uwagi na relację towarzyską łączącą wnioskodawczynię z płatnikiem. Nie są również jasne dla Sądu okoliczności zawarcia z wnioskodawczynią spornej umowy o pracę skoro już wcześniej płatnik korzystała z nieodpłatnych usług wnioskodawczyni. Wprawdzie płatnik składek wskazywała, że bezpośrednią przyczyną zawarcia spornej umowy miał stanowić jej zły stan zdrowia, to jednocześnie podczas długotrwałej nieobecności wnioskodawczyni w pracy, płatnik składek nie zdecydowała się zatrudnić innego pracownika na jej miejsce. Nadto zatrudnienie wnioskodawczyni w oparciu o umowę o pracę stanowiło zaprzeczenie dotychczasowego sposobu prowadzonej przez płatnika działalności, skoro zarówno przed zawarciem spornej umowy z wnioskodawczynią, jak i w okresie późniejszym płatnik nigdy nie zatrudniła pracowników w oparciu o stosunek pracy. Zauważyć przy tym należy, że dokumentacja zatrudnienia wnioskodawczyni (w szczególności zawarta umowa o pracę) jest przejawem jedynie formalnego zadośćuczynienia obowiązkowi płatnika jako pracodawcy. Nie można wykluczyć, że wskazywane dokumenty zostały wygenerowane na potrzeby ewentualnych postępowań administracyjnych czy sądowych.

Po drugie, w toku przesłuchania płatnika okazało się, że przedmiotem jej działalności jest nie tylko sprzątanie, ale przede wszystkim wynajem apartamentów, z czego czerpie największe zyski. Tymczasem we wcześniejszych

wyjaśnieniach strony cały czas kreowały wizerunek, w którym płatniczka prowadzi firmę sprzątającą i w związku z tego rodzaju działalnością zatrudniona została L. T..

Po trzecie, płatniczka z jednej strony opowiadała szeroko o tym, jak podupadła na zdrowiu i nie była w stanie pracować, zaś z drugiej strony próbowała wykazać racjonalność zatrudnienia ubezpieczonej w tym czasie. P. tłumaczyła, że L. T. miała pomóc jej pozyskać nowych klientów. Rodzi się więc pytanie – po co skoro A. L. była chora i wycofana i nie miała siły pracować. W swoich zeznaniach sama przyznała, że była na silnych lekach i kluczowe decyzje podejmowała L. T., która również codziennie mówiła płatniczce, gdzie ma iść i co załatwić.

Po czwarte, nie ma jakiegokolwiek racjonalności ekonomicznej w stworzeniu etatu, którego koszty miałyby wynosić ponad 4 tysiące złotych miesięcznie w okresie, w którym sama płatniczka nie była w stanie pracować i zarabiać. Do tego należy pamiętać, że płatniczce pomaga córka, która również oczekuje określonego wynagrodzenia za swoją pracę.

Reasumując, poza zeznaniami osób, które były zainteresowane rozstrzygnięciem niniejszej sprawy, nie przedstawiono wiarygodnych dowodów potwierdzających faktyczne wykonywanie przez wnioskodawczynię powierzonych jej prac w ramach stosunku pracy. Sąd nie neguje, iż wnioskodawczyni mogła wykonywać pewne czynności w spornym okresie na rzecz płatnika składek, rzecz jednak w tym, że zgromadzony materiał dowodowy w sposób oczywisty wskazuje, że czynności te nie były wykonywane w reżimie stosunku pracy.

Sąd nie neguje, że w spornym okresie wnioskodawczyni i płatniczka utrzymywały kontakt telefoniczny, bowiem są koleżankami i ten kontakt mają od wielu lat.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Odwołanie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. z 2022 r., poz.1009) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Stosownie do treści art.22 § 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Stosunek pracy posiada szczególne cechy, które pozwalają na jego odróżnienie od innych stosunków prawnych do niego zbliżonych. Wyróżnia się:

- 1) koniecznością osobistego wykonania pracy,
- 2) podporządkowaniem pracownika pracodawcy,
- 3) wykonywaniem pracy na rzecz pracodawcy
- 4) i na jego ryzyko,
- 5) odpłatnością pracy.

W razie ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występowały elementy obce stosunkowi pracy nie jest możliwa ocena, że zawarta została umowa o pracę.

Nawiązanie stosunku pracy skutkuje równoległym powstaniem stosunku ubezpieczenia. Obydwa te stosunki, jakkolwiek mają inne cele, to wzajemnie się uzupełniają i zabezpieczają pracownika materialnie - pierwszy na co dzień, drugi na wypadek zdarzeń losowych. Stosunek ubezpieczenia społecznego pracowniczego jest konsekwencją stosunku pracy i jako taki ma charakter wtórny. Ubezpieczenie społeczne nie może bowiem istnieć bez stosunku

pracy. Uruchomienie stosunku ubezpieczeniowego może odnosić się wyłącznie do ważnego stosunku pracy, a więc takiego, który stanowi wyraz woli obu stron realizowania celów, którym umowa ma służyć. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Legalis nr 88987). Sam fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna.

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy L. T. świadczyła pracę na rzecz płatnika składek w ramach umowy o pracę, a tym samym czy posiadała stosowny tytuł do ubezpieczeń w spornym okresie.

W ocenie Sądu analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawczyni nie wykonywała pracy na rzecz płatnika na podstawie umowy o pracę. Podkreślić należy, że pomimo formalnie zawartej umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, wnioskodawczyni nie była podporządkowana płatnicze. Jak zeznała płatniczka, to ona dostawała od wnioskodawczyni informację, co ma zrobić danego dnia. Z całą pewnością płatnik nie nadzorował czynności wykonywanych przez wnioskodawczynię. Co również istotne, L. T. nie miała ściśle określonych czynności jakie ma wykonać danego dnia, a także nie była rozliczana z wykonywanych obowiązków. Co więcej, to właściwie od woli wnioskodawczyni zależało kiedy i gdzie wykona określone czynności. Okoliczność zaś, że wnioskodawczyni miała świadczyć pracę w sposób zdalny w żaden sposób nie zwalniało stron spornej umowy o pracę od przestrzegania wymogów charakterystycznych dla stosunku pracy. Zatem trudno mówić w tym przypadku o podporządkowaniu pracownika co do miejsca, czasu pracy i wykonywanych obowiązków.

Nadto zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie wskazuje, aby u płatnika składek zaistniała realna potrzeba zatrudnienia pracownika na powierzonym wnioskodawczyni stanowisku. Oczywiście, w niniejszym postępowaniu, nie jest rolą ani organu rentowego ani Sądu oceniać sposobu organizacji czy funkcjonowania płatnika, ale niemniej jednak należy przyjmować, że zachowania podmiotu uczestniczącego w obrocie gospodarczym w celu zarobkowym, są racjonalne ekonomicznie. W niniejszym postępowaniu płatniczka takiej racjonalności nie wykazała.

Podleganie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym jest uwarunkowane nie tylko zawarciem formalnej umowy oraz opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Stosunek pracy jest bowiem stosunkiem zobowiązaniowym uzewnętrzniającym wolę umawiających się stron. W sytuacji, gdy strony nie pozostają faktycznie związane stosunkiem pracy, nie można mówić o fakcie podlegania pracowniczym ubezpieczeniom społecznym. Natomiast sam fakt wykonywania za wynagrodzeniem określonego rodzaju czynności przez jedną ze stron na rzecz drugiej w zależności od cech danego stosunku prawnego, co do zasady może zostać zakwalifikowany, jako umowa o dzieło, umowa zlecenia lub też umowa o świadczenie usług, o której mowa w art.750 k.c. wobec której stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. Ocena z jakim faktycznie stosunkiem prawnym mamy do czynienia na gruncie przedmiotowej sprawy pozostaje jednak poza zakresem rozważań Sądu Okręgowego, albowiem przedmiotem zaskarżonej decyzji była wyłącznie umowa o pracę.

Zgodnie z art.83§1 k.c. w zw. z art.300 k.p. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru. Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie przez strony na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż umowa o pracę nie była wykonywana w reżimie prawa pracy. Nawiązanie stosunku pracy, którego elementami są zobowiązanie się pracownika do wykonywania pracy

i zobowiązanie pracodawcy do wypłacania wynagrodzenia, nie było rzeczywistym celem stron. Fikcyjne, czyli tylko pozorne zawarcie umowy o pracę nie mogło stanowić podstawy do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami pracowników.

Przedstawione wyżej rozważania jednoznacznie wskazują, iż zawarta umowa o pracę i sposób jej realizacji nie odpowiada treści art.22 k.p. Umowa ta jest zatem nieważna z uwagi na jej pozorność (art.83§1 k.c.).

Wobec powyższego Sąd uznał, że zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalająca niepodleganie przez L. T. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie płatnika odpowiada prawu i na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. w punkcie 1 sentencji wyroku oddalił odwołanie.

O kosztach procesu, Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. zasądzając od A. L. i L. T. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. kwoty po 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił zgodnie z § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U z 2018 r. poz. 265), o czym orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku.

S.B.